

Издаје два пута
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2.40
на по године. К 1.20
на четрт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

3.000 круна на дугу.

Због немарности наших дужника „Српско Коло“ има на дугу **3.000 круна**. Када „Српско Коло“, које је тако јефтино, да га и највећи сиромашак може држати и платити, загази у толики дуг, онда се види, како појединци схваћају своју дужност према листу, који их поучава о свему што је добро и корисно. Преко 1500 има таквих несавјесних дужника, који могу мирне душе подносити, да примају и читају лист, а да га не плате и тако да учине, да овај народни лист мора престати излазити, ако тако буде и у будуће.

Када ће се код нас већ једном увидјети, да се не могу забадава давати новине, за које се плаћа велика сума за штампање, за људе, који пишу у новине, за људе, који воде књиге о свему томе и разашилу лист.

Па да се ту ради о великом новцу, него о К 2.40 на годину, које би човјек могао и испросити, не би човјек ништа ни рекао. Сваки да како мисли, шта је то К 1.20, што их дугујем? Али када се нађе близу 2.000, који тако исто мисле и ураде, те остану дужни, онда за лист нарасте велика свота дуга, који га може да упропасти.

Држимо, да образ и поштење наших дужника, не ће поднијети да их „Српско Коло“, које их тако лијепо подучава, сматра својим упропаститељима, да га носе на души, што се каже. Гдје има више претплатника и дужника у ком мјесту, нека један покупи од свију претплату и дуг нека пошаље управи „Српског Кола“ у Загреб. Тако се заштеди за поштарину и на путнице.

Разложили смо и прије већ неколико пута дужницима „Српског Кола“, како нам је тешко издржавати лист поред мале претплате, а уз то још и поред неуредна плаћања те мале претплате. Зато сад пошаљедњи пут свима дужни-

цима поручујемо, да учине, што част и поштење захтијева, па да плате тај свој мали дуг. Ко и послѣ свега овога не плати, е тога не можемо више сматрати човјеком, кому је стало до његове части и поштења.

Уредништво и управа „Српског Кола“.

Права народна политика.

Сада већ нема људи који не живе у некој држави, као што је то бивало у стара времена. Сва је земља подељена међу многобројне државе разних народа и вера. Све су те државе зато на свету, да народ који је у њима осигурају од туђинских навала, да у народу уведу ред, закон, мир и да пораде око тог, како би народ у њима у свему пошао напред. Један човек сам није врстан себи све то осигурати и привредити, зато се људи, што год бивају напреднији и паметнији, све чвршће удружују у државе. Али ако држава није врсна, да све оно уради што смо набројали, као на пример Турска, онда није вредна да опстоји на свету, треба да пропадне, па на њено место ваља да дођу друге државе, или туђе или да се она подели на више мањих држава.

Држава, дакле, мора се старати, да народ у њој пође у свему напред, бољем. Али у свима државама није један народ, а онда један народ није састављен од људи исте врсте, истог да кажемо заната. У једном народу има ратара, занатлија, трговаца, фабриканата, фабричних радника, чиновника и још много људи разних занимања. Држава мора да се брине за све своје држављане, то иште правица. Али држава мора да се особито стара за оне држављане, који су главни темељ држави, без којих би држава најтеже могла обастати; то би она морала управо радити, јер друкчије јој нема на претка; ако се поруше темељи, оде држава.

У Немачкој на пример има више људи који се баве трговином, занатом и фабричким послом, него оних, који се баве ратарством. Немац прави робу фабричну, продаје је, па купује храну, јер је доста нема у Немачкој. Зато се Немачка мора бринути и брине се више, да унапреди занате, трговину и индустрију (посао фабрични). Тако и мора бити, јер у Немачкој од 100 душа нема ни 35 ратара.

А како је код нас? У Хрватској и Славонији од сваких 100 душа има на 80 ратара, а 20 свију осталих. Држава напредује само онда, кад напредује већина њезиних држављана. А како код нас напредују ратари и ратарство? Зашто да говорим о том. То знаду и они, који нису завирили у село, а како тек ми, који у њему дочекасмо мушке године.

А је ли код нас држава што радила да унапреди ратара? Ми смо у овим новинама износили законе што их је Србија у своје најгоре, ненародско доба, за време краља Милана и Александра, створила у корист својих ратара. Нема ни тамо много таквих закона, али сви смо читали, колико и каквих их има, па рецимо по души, има ли их код нас онаких. Има ли код нас закона који иду за тим, да се ратар осигура од претераних егзекуција, да му се осигура од продаје одређен део иметка, да се подупру разна ратарска друштва привредна, да се ратарев усев осигура од грџа (тџе, леда), да се ратарски подмладак упуту у боље обрађивање земље. А где је још друго штошта, што може држава учинити у корист ратара.

Политика је рад људски и настојање око тог да се држави покаже пут и начин, како ће испунити своје дужности, које смо у почетку споменули. Права народна политика је она, која иде за тим, да се држава особито постара за онај део народа, без ког не може опстати, који држави највише користи, а који најтеже живи. Истина је, ми сами најпре морамо радити добро своје послове да нам буде боље, али и држава мора учинити своју дужност, па нам у том помоћи, јер зашто је она онда на свету. Али не будемо ли то од ње захтевали, она се неће сама сетити.

А.

Братимљење Срба и Хрвата у Далмацији.

Срби и Хрвати су гране једног народа, говоре једнаким језиком. Али на жалост нису

једном душом скоро никад дисали. Криво је томе то, што је на хрватској страни увек било људи, који су ишли за тим, да Србе похрвате, а и међу Србима било је увек људи, који су желели да се Хрвати посрбе, то јест приме на се српско име.

Код Срба се све на жељи и свршавало, јер где год Срби живе помешани с Хрватима, то јест у Хрватској, Славонији и Далмацији, Срби су у мањини. Хрвати су дакле у тим земљама имали власт, па су могли и радити делом и радили су да нас похрвате. Срби им то нису могли вратити, јер у Србији и Црној Гори и нема Хрвата, а у Босни и Херцеговини где су Срби у великој већини, није власт у српским рукама, већ у немачким (швапским). Зато се Хрвати нису морали бојати за свој народ од Срба, па су могли према нама бити неправични, док год не увидеше, као и Срби, да то њима више шкоди него користи.

Ми смо и онако малобројни у овој држави, тешко би се бранили од Немаца и занесених Маџара и у једној рпи а некмо ли, кад се још уз то међу се кољемо.

Хрвати нису законом хтели допустити, да Срби слободно развијају српске заставе, али маџарска се вије по нашој земљи; они нису хтели дати једнако право српској ћирилици као и својој латиници, али зато се немачки и маџарски језик све више шири по њиховим и нашим земљама; нису у закону хтели признати имена српског, али зато се име немачко и маџарско све више распростирало нашом отаџбином; нису хтели помагати наше школе, али су зато дошли дотле, да се помажу туђинске.

Све по мало почели су и Срби и Хрвати увиђати, да је срамота, што се они браћа, иста крв, племе словенско кољу међу се и да се туђини, наши противници дотле силе и јачају на наш рачун, смејући нам се и ругајући.

И дошло је до красног, дуго очекиваног догађаја, због ког од радости затрепташе срца свију поштених Срба, Хрвата, а и свију Словена. Далматински сабор закључио је једногласно, да се Срби сасвим у правима изједначе са Хрватима, да се да достојно место српском имену, писму, застави и осталим српским тражбинама. Уз највеће весеље свију посланика и народа који је слушао, шта се ради у сабору, прочитана је братска погодба српских и хрватских посланика далматинских. А то весеље одјекнуло је широм наших земаља.

Ми се надамо и желимо, да се тај братски споразум унесе и међу Србе и Хрвате у Хрватској и Славонији. Дође ли до тога, да видите како ће пред сложним Србима и Хрватима клекнути наши заједнички непри-

јатељи. Далмација је дала пример братства и љубави словенске у исто време, кад у Русији хвата маха братство и слога између одавно крвно завађених највећих грана словенских: Руса и Пољака. Сложним Словенима никва сила одолети неће, па у то име наспори Боже.

Маркови погледи.

— „Снохватице“. —

Разболи се Хајдар лјала силни
Од погледа Краљевића Марка
С царска друма, кроз прозора свога.
Ил су биле очи урокљиве,
Ил је сила пушљаива била,
Ал гахвати грозница тродневна —
Под њиме се демир одар тресе
Долазиле бабе на бајање,
Слушале му клџпе и бунцање;
Не смију се, — није за смијање.
Кад су бабе лјалу оздравиле
Лјала прича на збору јуначком:
„Ја с' не бојим Краљевића Марка;
„Три бих Марка на мегдан зазвао,
„Сво-тројици главе посјекао,
„Још бих пито: гдје вам је четврти?
„Ал не волим Маркових погледа;
„Од тих трица налази грозница“.

Српска повјест.

24.

Први устанаџ у Србији од 1804—1813 год.

1. Буна на дахије.

Нема устанку напретка без једног вође, јер распарчану снагу тешко је увијек окупити, гдје је то потребно; распарчану снагу лако је сломити. И српски устаници, чим им се сређа узе смијешити сташе се обзирати за вођом.

У Орашачкој шуми састаше се народни главари Шумадије (средње Србије) те изберу за вођу Ђорђа Петровића, ког су прозвали Турци Карађорђе (Црни Ђорђе), дједа садањег краља Петра.

Сад се Срби бацише као лавови на дахије и почеше освајати варош за вароши. Дахије се хтједоше мирити, али Срби не хтједоше више мира. Дахије у кратко вријеме бише присиљене да се затворе у тврдим градовима, а Срби, јучерашње робље, почеше се купити око царских тврдих градова, да их освоје. Силни бег босански Алибег Видајић пошаље дахијама у помоћ око 1000 момака, мислећи, да ће та сила моћи умирити Србију, али их Срби дочекају код Свилеуве и тако потуку, да је једва сваки десети изнио живу главу. Ојуначени тим,

опколе Срби тврде градове: Шабац и Београд. На шабачке Србе крену Босанци, да их растјерају, под водством неког кабадахије Ножине. Било их је на 2000. Војвода Јаков Ненадовић дочека ту силу код манастира Чокешине са 200 хајдука, не били јој спријечио пут у Шабац. Ту се заметне крвави бој, у ком Срби изгину скоро сви, али Турци тако страшно страдаше, да не смједоше даље, већ се вратише у Босну, те Срби код Шапца осташе на миру. У том боју прославише се хајдуци, а особито браћа Недићи тако, да ће им се име спомињати док је Србина. Сви су листом изгинули, пуцајући рањени, лежећи на земљи, на Турке.

Иза тога крене Јаков Ненадовић, који је изнио главу из боја, под Биоград, те одатле с Карађорђем на град Пожаревац, гдје се састану с војводом Миленком Стојковићем и освоје тај град. По том крену на Смедерево и притијесне тамошње Турке тако, да ови обеђаше бити мирни у граду и никуд се не мицати из њега.

Кад су то свршили врате се са славом под Београд и опколе га са каквих 10.000 момака. Нијесу то биле више јадне чете усташа, већ права војска с барјацима, топовима, богатим оружјем, дивно обучена и нахрањена, с војводама, који блистаху у сребру и злату.

Вијести о овим немирима допрле су и до Султана у Цариград. Ни он није трпио дахија, а уз до су Срби говорили, да су цару вијерна раја, да се против њега не буне, већ против зла дахијског. С тога султан нареди босанском везиру Бећир паши да оде у Србију и уништи дахије. Везир дође доиста са 3.000 момака пред Београд а Срби га лијепо дочекају, али не понизно, већ поносито, слободно, као равни равнот. Бећир се грдно зачудио, кад је видио, како су се Срби осилили. Кад дахије видјеше везира у српском табору, препадоше се и побјегоше из Биограда Дунавом у град Адакале на Дунаву. Бећир нареди заповједнику градском, да изда дахије Србима, који су дошли у Адакале. Овај то уради, те им Срби одсјекоше главе и донесоше пред Београд.

Тако ето јадно пропадоше дахије. Али њихова смрт не умири Србије. Но о том ћемо говорити у наредном броју.

Хајдук Вељко и Сјеничани Турци.

1809.

— Српска народна песма. —

Покликула са Јавора вила,
Те дозивље Сјеничане Турке,
По имену Чавић Мустав-агу:
„Кољи, море, стотину волова,

„И још више три стотин' овнова,
 „Те готови за господу ручак;
 „Ето озго Вељка с Неготина
 „Од Крушевца иде уз Мораву,
 „И он гони дванаест топова
 „На стотину мачванских волова;
 „За њим иде Лазаре Мутапе,
 „И он води дванаест хиљад' војске“.
 Тек што она у ријечи бјеше,
 Ал' ето ти Вељка с Неготина,
 И он гони дванаест топова,
 На стотину мачванских волова;
 За њим иде Лазаре Мутапе
 Са дванаест хиљада војника,
 Док се зачу јака од топова,
 Стаде рика мачванских волова,
 Стаде пуцањ моравских пушака,
 Препале се Чавић Мустав-ага,
 Па полеће по Сјеници равној
 Викну јунак грлом и авазом:
 „Послушајте, Сјеничани Турци!
 „Припасујте свијетло оружје
 „Ево нама с Неготина Вељка
 „Са дванаест убојних топова
 „И дванаест хиљада војника“.
 Кад зачуже Сјеничани Турци,
 Лете Турци ка бијесни вуци,
 Много Вељку учинише квара,
 Обранише Мутапа Лазара,
 Док повика Чавић Мустав-ага:
 „Аман, аман, с Неготина Вељко!
 „Ми ћемо се Турци покорити,
 „Док покупим рају на предају;
 „Но устави убојне топове
 „Нек не бију нашу сиротињу“.
 Па отвори на граду капију,
 И пропусти с Неготина Вељка,
 А у граду припреми му ручак.
 Ту се Вељко мало забавио,
 Док умири варош и грађане,
 Па се врати Неготину своме
 А остави Лазара Мутапа,
 Да му чува у Сјеници града.

Судови и православни празници.

Често се туже православни Срби преко новина, да судови у Хрватској и Славонији не поштују православних празника, већ одређују рочишта и на велике празнике.

Много пута се тако чини неправдо суцима, а много пута су збиља криви. Судац не може, особито кад служи кратко вријеме у неком крају, знати, које је вјере који човјек, па и нехотице неком одреди рочиште на признати (заповједни) празник. Ономе, ко се осјећа тим повријеђен, даје закон средство, да томе доскочи.

Ево дакле што наш закон о том говори:

Параграф 589 грађанског поступника за Хрватску и Славонију вели:

Само дани недјељни и опћенити блаждани, законито признати, имаду се сматрати као празници.

Параграф 594 вели:

Ниједна странка није дужна доћи пред суд у блаждани свог вјерозакона. Али ако ко буде позван на такав дан, има, да га ради изостанка не постигне каква правна штета, заискати до рочишта одроцбу или писмено или по пуномоћнику.

Дакле празници су за православне недјеље, а осим недјеља још и ови заповједни: Нова Година, Богојављење, св. Сава, Три Јерарха, Сретеније, Благовијести, Велики Петак, три дана Ускрса, св. Ђурађ, Цар Константин и Царица Јелена, Спасовдан, два дана Духова, Ивањ-дан, Петров-дан, св. Илија, Преображење, Велика Госпојина, св. Димитрије, Аранђелов-дан, Ваведеније, св. Никола, први, други и трећи дан Божића.

Ако судац зна, да је странка православне вјере, не смије је звати преда се на рочиште на ове празнике. Ако не зна, па позове, онда странка, ако није рада свецем ићи пред суд, мора тражити, прије него што дође рочиште, одрочење рочишта на други који дан. То се може тражити писмено или преко пуномоћника.

Православни Срби славе много празника, а особито ратар. Његову пољу је празник, кадгод он не може да ради на њему, а тако је и код осталих послова: кад је рђаво вријеме, кад се у кући жени, удаје, крсти, сахрањује, кад се иде пред суд и друге власти, кад се обавља работа, кад су прави црквени празници, а у многим крајевима и кад су мали црквени празници. Морамо се старати, да празнујемо што мање. Ако нас власт нехотице позове преда се на празник, осим ако баш није посве велики, као Божић, Ускрс, Духови, Богојављење и св. Сава, ја мислим да није гријех отићи пред њу и обавити тај посао. Заштеди човјек тако радни дан, а у цркву може ко други ићи из куће. Већи је гријех сједјети празником код куће, а не ићи свеједно у цркву или ићи у крчму, водити којекакве масне разговоре, него ићи пред власт и обавити тамо лак, ненапоран посао.

Ми износимо ово из закона, да свако зна, а како ће се држати према овом закону, нека свако одлучи сам.

Срби ратари за „Српско Коло“.

Павле Обреновић, Србин ратар из Ирига послао је управи нашој К 3:20 за три скупљена претплатника. Други Србин ратар, Глишо Трбић из Будимаца послао је К 8:40 као годишњу претплату за 7 скупљених претплатника. Они веле: Када се наша господа заузимају за наш лист, који нама пише у прилог, а зашто да се и ми сами не бринемо за свој лист, који нас лијепо о свему поучава и упућује. И тако они међу својим сељанима раде за „Српско Коло“. „Српско Коло“ моли и остале Србе ратаре, да овако исто раде за добро своје и за добро свога листа.

За „Српско Коло“.

У овом броју доносимо даље редом имена пријатеља Срба ратара и „Српског Кола“, који се заузимају, да се оно шири у нашем народу. Госп. Сима Д. Милеуснић у Сиску послао је К 6:60 у име претплате за „Српско Коло“, преч. госп. Јосиф Стакић, свештеник у Попову Хану, у Босни, послао је такођер К 6:60 у име претплате за 5 претплатника. Госп. П. М. у Земуну брије се сам, па је тако уштедио К 4:80 и то послао управи нашој као претплату за 2 примјерка „Српског Кола“, који да се шаљу двојици Срба ратара у Плашком. Г. Јован Драгић, који учи у високој школи у Грацу за инжињера, послао је нашој управи К 14, па пише: „Шаљем ових К 14 славној управи, што сам их сакупио на забавном дијелу 1. сједнице српског акад. књижевног друштва „Србадије“ од чланова, па нека се Србима ратарима за ову своту шаље лист бесплатно“. Лијепо је то, када се овако омладина сјећа свога народа. Када они сврше и уђу у народ, онда ће моћи још више и боље помагати Србе ратаре и „Српско Коло“. Госп. Никола Томић кр. кот. предстојник у миру из Нових Плавница предао је приликом свог боравка у Загребу нашој управи К 1:80 као четвртогодишњу претплату за 3 примјерка нашег листа, који ће се слати на њега и које ће он дијелити тамошњим Србима ратарима.

Хвала свима овима на њихову труду и заузимању. „Српско Коло“ моли их, да га и у будуће не забораве.

Шта се збива у нас и у свијету.

Краљ Петар на маневру српске војске. Ове јесени имала је српска војска велики маневар, у ком су били

краљ Петар и краљевић Ђорђе и страни виши официри. Краљ Петар, ма да је било ружно време, све је тешкоће сносио као и остала војска и официри, а исто тако и краљевић Ђорђе, који се био и разболео у самом маневру. Краљ Петар са својим сином био је узор војника, а где би се састао са народом био је у својим разговорима благи отац, који се о свему распитивао, како је народу и шта га тишти. Љуби он свој народ, па и народ њега љуби, јер види, како се његов краљ очински брине за њега. Овде ћемо изнети, како се краљ Петар после маневра растао с народом и резервистама, који су одлазили после маневра својим кућама. Било је то на железничкој станици у Туприји, где је било све спремно за испраћај краљев. Почасна чета је у строју, а страни виши официри и српски генерали у пратњи су краља Петра. На једној страни станице стоје гомиле сељака, одслужених резервиста. Дође краљ, те га сви поздравиле. Пошто је извршио све званичне и незваничне поздраве, упути се он сељацима. „Живео краљ Петар,“ орило се из хиљаде грла. Краљ се љубазно разговарао са ислуженим резервистама. Они су му причали, како су се намучили, али су му и то рекли, да они виде, да је и њихов краљ све тешкоће подносио, па су их и они заборавили.

Страни официри су се чудили томе, да краљ Петар тако љубазно разговара са сељацима.

Затим је један од тих ислужених резервиста захвалио лепим говором краљу на његовој пажњи према њима. Тај војник рекао је ово:

Ваше Величанство! Ми смо радили и патили, али смо господару и то дочекали, да нас наш краљ са сином походи на нашем раду на мостовима оне ружне и хладне ноћи. Ми смо радили, а престолонаследник

је гледао, па и болести подлегао. Ови војници осећају ваше бриге, али и виде, да отацбина на боље иде.

Другови, поздравимо нашега краља, да га Бог поживи, да васпита сина и народ, те да су спремни, да пођу тамо, где их краљ и народ буде звао.

„Живео краљ“, орило се из хиљаде грла.

После овог поздрава краљ је с гостима и свитом отпутовао уз поздраве народа.

Побјегли турски официри. Пред неколико дана побјегла су из Турске у Србију 4 турска официра. Од њих се један задржао у Биограду, а остала тројица отишла су у Аустрију. Веле, да су за то побјегли из турске војске, што не добивају плаће, и што виши официри рђаво поступају с нижима.

Позив резервиста на војничку службу. О позивању резервиста на војничке вјежбе изишла је ова краљева заповијест: „Заповиједам, да се у колико је потребно, за попунидбу мировног стаљиша чета, области и завода, што но се имаду попунити из земаља круне угар-

Споменик кнеза Михајла у Београду.

ске, на расположење стојећа момчад годишта 1904. и 1903. докнадних причувника, затим за 31. просинца 1905. у причуву долазећа момчад заједничке војске, а угарског држављанства, унутар количине новака, придијељених у заједничку војску на темељу законског чл. XVIII од г. 1888. позове на дјелатно службовање, односно да се задржи и преко рока премјештења у причуви. — У Бечу, дне 14. новембра 1905. — Фрањо Јосип в. р. — Бихар в. р.

Избори у Црној Гори обавиће се 28. овог мјесеца. Скупштина (сабор) састаће се на св. Никољу.

Црногорски кнез Никола дао је право гласа сваком, ко има 21 годину, без обзира на порез. Тако ваља. Србин је од вијекова миловао слободу и гинуо за њу без уздаха. Право је, да кнез Никола као Србин својим Србима Црногорцима даде што већу слободу. То је његова дика, а и наша, јер можемо сваком рећи: Гледајте како српски народ у Србији и Црној Гори ужива велику слободу и права.

Далматински сабор закључио је *једногласно*, да се даде сваком пунољетном човјеку једнако тајно право гласа за саборске изборе. У том су се сложили сви посланици: Хрвати, Срби и Талијани. Евала честитим Далматинцима.

Српска победа. У Бачкој, у тителском изборном срезу, био је избор посланика за будимпештански сабор, јер је досадашњи посланик погинуо. Изабран је са 500 гласова већине Србин д-р Мита Мушицки, члан српске народне радикалне странке. Српски одрод Јовановић, члан мађарске коштуове странке, није добио ни 200 гласова.

Срби осветлаше себи образ и дадоше пример и осталим Србима, како се треба држати на изборима да не остану срамотна образа.

Сад у будимпештанском сабору седе два српска народна човека: Љуба Павлорић и Мита Мушицки.

Траже већу дневницу. И посланици саборски имају свуда дневницу за оно вријеме, док трају саборске сједнице. То је и право. Посланик мора оставити свој посао, мора начинити далек пут, живјети у главном граду, гдје је живот скуп. Право је дакле, да му се накнади трошак.

И наши посланици имају 10 круна дневнице, док су у Загребу у сједницама саборским. Али неким владиним посланицима није то доста, већ траже да им се повећа дневница. Тако је говорио посланик из владине странке д-р Егерсдорфер и још неки, да им се треба повисити дневница. Владина је странка најјача у сабору, па ће то и бити.

Добро је рекао Хрват посланик, д-р Божо Винковић, народни човјек, који је против владе:

„Нијесмо ни оволико заслужили, колико имамо“.

И ми велимо тако, а тако јамачно мисли и народ.

Турска и велике власти. Већ више година бјесне у Маћедонији и Старој Србији немири, крв се лије по-

током. Криве су томе турске власти, које народ глобе и даве, а држава не зна увести реда, особито код купљења пореза.

Да се докрајче ти немири, предложиле су велике власти (Енглеска, Русија, Француска, Италија, Њемачка и Аустро-Угарска) да се у Маћедонији постави финансијска контрола, у којој ће сједјети људи, што ће их поставити велике власти и који ће надzirати све порезне ствари. Турска није хтјела пристати на то, а велике власти послаше против Турске своје ратне лађе, да затворе турске луке и заузму нека турска острва у Егејском мору. Шта ће се из тог излећи, Бог зна.

Прилике у Угарској никако да се среде. Влада притискује, опозиција се не да. Велики број великих жупана положило је своју част, јер неће да служе не-народној влади, а влада наименовала нове жупане. Али жупанијске скупштине

не признају нових жупана и тјера их ван из жупанијске скупштине. У Пешти је дошло у жупанијској згради до праве тучњавае, те је скупштина новог великог жупана, владина човјека грофа Ласберга бацила ван. Такве се ствари догађају и у другим крајевима.

У Русији се народ свуда умирује. Цар је учинио народу велики поклон. Познато је да су руски ратари до 1863. године били кметови. Онда су текар добили земљу, али су је морали отплатити помало у много година пређашњим власницима, племићима, управо држави, јер је држава исплатила племиће у име ра-

Козак на невољи.

тара, а ратари су њој враћали дуг. Сад је цар Никола наредио да за 1906. годину ратари плате само половицу годишње откупне своте а од 1. јануара 1907. опрашта им се сасвим даље отплаћивање. Та откупнина износи још стотине милиона круна.

Уставне слободе у Русији. У задњем броју писали смо о борби руског народа за слободу. Ових је дана издао руски цар указ, којим се увађа слобода штампе, што значи, да ће новине моћи од сад слободно све писати, па неће бити плијењене као код нас. Исто тако је уведен закон о слободи састајања, па власти неће моћи забрањивати скупштина и састанака, као што су код нас често чиниле.

Нови краљ у Норвешкој. Норвешка је до сад имала заједно са шведском једног и истог краља. Ове године оцијепила се Норвешка од Шведске и постала за себе краљевина, те је ових дана изабрала себи за краља принца данског Карла, који ће се од сад норвешким именом звати Хакон VII. Ово је први засебни норвешки краљ после 600 година.

Шајкаш Паја.

— „Снохватице“ —

Мене мало — бела лало —
 Капетани траже,
 Ал ни мало — бела лало —
 Не могу да нађу.
 У по дана — бела лало —
 Препливо сам Саву,
 Метнуо сам — бела лало —
 Црвен фес на главу.
 Ко ме вија — бела лало —
 Нек преплива Саву,
 Нека пита — бела лало —
 За Шајкаша Пају.
 Није Паја — бела лало —
 Туђе коње крао,
 Већ је њему додијало
 С Радецким машират',
 Носит' пушку — бела лало —
 Госоно јој тане!
 Убијати по команди
 Јадне Талијане.

Различне вијести.

Уредник „Српског Кола“ код краља Петра. И уредник нашег листа, Буда Будисављевић, био је на братском састанку југословенских новинара и књижевника у Београду, на ком је заступао „Нови Србобран“ и „Српско Коло“. Том приликом примио га је српски краљ Петар у аудијенцију, јер је нашег уредника по-

вукло срце, да види ваљаног краља Србије, о ком је већ доста лијепих ствари изнесено у овом листу.

Састанак југословенских књижевника и новинара. У Београду је био састанак српских, хрватских, словеначких и бугарских књижевника и новинара. Договорили су се, да оснују једно своје заједничко друштво и да се на пролеће приреди опет састанак у Београду. Било срећно по све нас Југословене.

Промјена календара у Русији. Руске новине пишу, да руски министар предсједник гроф Вите озбиљно ради на том, да промијени стари календар и изједначи га с новим, и то тако, да се мјесец фебруар у години 1906. продужи за 13 дана и тако би се 1. марта 1906. у Русији изједначио стари календар с новим. Други начин изједначења био би опет тај, да би се мјесец фебруар кроз неколико година продужио сваки пут за 2 дана, док се не би изједначио тако стари календар с новим.

Велики жупан модрушко-ријечки др. Владимир Николић захвалио је на служби. На његово ће мјесто, по свој прилици, доћи Милан гроф Кулмер, спахија и народни заступник беловарски.

Велики жупан варандински Рубидо — Зичи постао је барон. Неке су новине донијеле тим поводом вијест, да ће сашадњи бан гроф Пејачевић отићи с банске столице, а барун Рубидо постати бан. Рубидо је велики пријатељ пријашњег бана Хедерварија.

† **Стефан Маргетић** професор ц. к. велике гимназије и предсједник надзорног вијећа Српске Штедионице у Задру преминуо је после дугог и тешког боловања у 59. години 12. (25.) новембра. Лака му земља.

Затворен престолонаследник. Син краља Петра, престолонаследник српски Ђорђе, увриједио је свог учитеља, мајора Левасера, рекавши му неке опоре ријечи, те га је краљ Петар осудио на 10 дана гарнизонског затвора, а ађутанта Ђорђева лишио ађутантске части и послао натраг у трупу, што му није одмах пријавио ту ствар. Тако је краљ Петар строг према свом сину, он не позна разлике између свог сина и другог држављанина.

Уз наше слике. Доносимо у овом броју двије слике: Споменик Кнеза Михајила и Козак на невољи.

Кнез Михаило Обреновић био је славан српски владар, који је владао од 1860. до 1868. године, кад га убише неки зликовци. Он је истјерао Турке из градова у Србији. За његове услуге дигао му је народ споменик у Београду.

Друга слика нам вели, како су настала зла времена за Козака; нестало рата и плијена, обосои Козак, па шилом крпи чизме.

О Г Л А С.

Пошто је шума у порезној општини Вучјак, која лежи између парохије Чечавац и Боломача, у опсегу од по прилици 500 јутара већим ди-

јелом исјечена и искрчена, пружа се красна прилика раднику сељаку да до самосталности и сигурне коре хљеба дође. На тих 500 јутара имало би се населити до 50 породица, па пошто шума није још посве исјечена, отпало би на сваку породицу око 2 јутра шуме и 8 јутара за поткућницу и ораће земље, која би се још дјеломично искрчити имала.

Осим горе наведеног, имаде у изгледу још око 800 јутара шуме, али колико ће на исту насељеника доћи, установиће се накнадно.

Они, који би на ову насеобину дошли, могли би своју куповнину отплатити тако, да би у тој шуми гориво дрво сјекли и у Пожегу довели, дочим би Српска Кредитна Задруга у Пожези дрва преузела и даље распачавала.

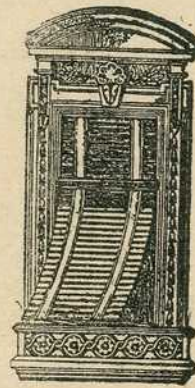
Пошто је у тој околици сам српски живаљ, за желити би било, што је и намјера продаваца, да се што више млађих снага јави, па у случају да се која породица и преко установљенога броја пријави, настојаће се, да се и оне повољно смјесте.

Понуде као и сва друга питања, ваља управити на Српску Кредитну Задругу у Пожези.

1654, 1—3

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака грудa, свака бразда, свани педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће је знати нити спомињати, да је тамо Срба икад и било).

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине
фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—2

О О О О

СРБИ ТЕЖАЦИ!

Шаљите добру, здраву и паметну дјецу на корисне занате

Основајте Српске ратарске (земљорадничке) задруге

СРБИ ТЕЖАЦИ!

Нупујте и читајте „Привредник“ лист Главног Савеза Српских Ратарских (Земљорадничких) Задруга у Загребу.

КУПУЈТЕ САМО

!! СРПСКЕ ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ

ТРАЖИТЕ ОД ТРГОВАЦА ДА ИХ ПРОДАЈУ

„Н. СРБОБРАН“

прима огласе по најумјеренијој цијени.